

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Soru Cevap

Libya Krizindeki Son Gelişmeler

Soru:

Libya'da Ulusal Birlik Hükümeti kuruldu. Çatışmanın tarafları uzlaşmış gibi görünüyor. Bu uzlaşma gerçek mi, değil mi? On yıldır süren ve tarafların birbirini ortadan kaldırmaya çalıştığı silahlı çatışmadan sonra bu nasıl gerçekleşti? Amerika, İngiltere, Avrupa ülkeleri, Türkiye ve Libya krizine müdahil olan diğer ülkelerin bu uzlaşmaya karşı gerçek pozisyonları nedir?

Cevap:

Libya krizindeki iki yıllık son gelişmeler göz önüne alındığında, 5 Şubat 2021'den bu yana devam eden olaylar ve en son Libya Siyasi Diyalog Forumu'nun 16 Mart 2021'de görevine başlayan geçici yürütme otoritesini BM gözetiminde seçmesi sonrası yaşananlara baktığımızda bu gelişmelerin peş peşe bir dizi olaydan kaynaklandığı görülür:

Birincisi: Geçen yılın son çeyreğinde Libya arenasında ABD-İngiliz diyalog savaşı patlak verdi. İngiltere, ajanları aracılığıyla Fas'ta diyalog konferansları düzenlerken, Amerika, BM Libya Özel Temsilcisi Vekili ABD'li diplomat Stephanie Williams aracılığıyla Tunus ve Cenevre'de toplantılar düzenledi. 25 Kasım 2020 tarihli Soru-Cevap'ta bundan detaylıca bahsettik. Bundan sonraki gelişmeler şu şekilde cereyan etti:

1- İngiltere, ajanları aracılığıyla 24 Ocak 2021'de Fas'ın Bouznika kasabasında, Trablus ve Tobruk'tan 13'er kişiden oluşan Temsilciler Meclisi Temsilcisinin katılımıyla yürütme otoritesini seçmek ve egemenlik pozisyonlarının dağılımı için bir konferans gerçekleştirdi. ABD ise 1-5 Şubat 2021 tarihleri arasında müzakereler ve yeni lider seçimi için belirlediği 75 siyasi figürün katılımıyla Cenevre'de bir konferans düzenledi. Yeni Başkanlık Konseyi ve Başbakanın seçiminde oy kullanmak için Libya Siyasi Diyalog Forumu'nun 75 üyesi birçok yönden baskı gördü. 5 Şubat 2021'de Muhammed El Menfi'nin Başkanlık Konseyi Başkanı, Abdülhamid El Dibeybe'nin Başbakan, Musa El Koni ve Abdullah El Lafi'nin Başkanlık Konseyi Üyesi olarak seçildiği duyuruldu. Böylece Libya'da yürütme otoritesini seçmeyi başaran Amerika, İngiltere'ye karşı çatışmanın bu turunu kazandı. İngiltere turu kaybetti ve Fas'ın Bouznika kasabasında gerçekleşen son diyalog konferansında yeni liderler seçemedi. 2015 yılında Fas'ın Suheyraat kentinde düzenlediği konferanstan sonra İngiltere için bu büyük bir kayıp. O zaman İngiltere, bir başbakan ve Başkanlık Konseyi Başkanı seçmiş ve Tunus'ta Fayed El-Serrac başkanlığında bir hükümet kurulmuştu.

2- Eylül 2019'da BM Libya Özel Temsilcisi Vekili ABD'li diplomat Stephanie Williams tarafından kurulan ve 2020'nin son aylarında toplantılarına başlayan Libya Siyasi Diyalog Forumu'nun birleşik yürütme otoritesini (Devlet Başkanlığı Konseyi Başkanı ve Başbakan) seçmesiyle Libya'daki siyasi sürecin liderliğini pratik olarak ABD ele geçirdi. Amerika, İngilizlerin ve Avrupalıların ayaklarının altından Libya halısını çekme konusunda koşullu bir başarı elde etmiş olsa da bu Libya arenasında tüm kartları ele geçirdiği anlamına gelmiyor.

3- BM Libya Özel Temsilcisi Vekili ABD'li Williams'ın forumunun (Libya Siyasi Diyalog Forumu) seçtiği yeni yürütme otoritesi, Libya Temsilciler Meclisi'nin oylarını kolaylıkla kazandı. "10 Mart'ta Libya Temsilciler Meclisi, El Dibeybe başkanlığındaki ulusal birlik hükümetine 132 geçerli oyla güvenoyu verdi..." [14.03.2021 BBC] Yine Trablus'taki Avrupa yanlısı El Serrac hükümeti, düzenlenen törenle görevi sorunsuz bir şekilde devretti. "Libya, yeni hükümetin düzenlenen törenle görevi sorunsuz bir şekilde devraldığına tanıklık etti. Başkanlık Konseyi Başkanı ve Trablus'taki eski Ulusal Mutabakat Hükümeti Başbakanı Fayed El Serrac, devir teslim töreninde yeni hükümetin Başbakanı Abdülhamid El Dibeybe'yi kucakladı. El Dibeybe Pazartesi günü Tobruk kentindeki Temsilciler

Meclisinde yemin etti. Ülkenin doğusundaki yönetim El Dibeybe'nin göreve başlamasını memnuniyetle karşıladı. [16.3.2021 Deutsche Welle] Libya'daki İngiliz ve Avrupa ajanları, Amerikan çözümüne göre hareket ettiler. İngiltere ve Avrupa, geçici de olsa bu çözüme onay verdi.

4- Uluslararası toplum tarafından tanınmayan ülkenin doğusundaki Mısır ve Amerika destekli hükümet, düzenlenen devir teslim töreniyle görevi sorunsuz bir şekilde yeni hükümete devretti. "Libya'nın doğusundaki paralel hükümet, başkent Trablus'ta resmen göreve başlamasından bir hafta sonra yani Salı günü yetkilerini Abdülhamid El Dibeybe başkanlığındaki yeni Ulusal Birlik Hükümeti'ne devretti. Devir teslim töreni, paralel hükümetin Libya'nın en büyük ikinci şehri olan Bingazi'deki genel merkezinde, görevini bırakan Başbakan Abdullah El Seni'nin huzurunda gerçekleştirildi. Ulusal Birlik Hükümeti, Başbakan Yardımcısı Hüseyin Katrani, İçişleri Bakanı Halid Mazen ve bir dizi bakan tarafından temsil edildi. El Katrani, bölünme aşamasının "sona erdiğini" ileri sürdü ve basın açıklamasında, "*Ulusal Birlik Hükümeti tüm vatandaşlara hizmet etmek için buradadır*" dedi. [23.03.2021 France 24]

İkincisi: Libya krizindeki güncel gelişmelerle ilgili uluslararası ve bölgesel pozisyonlara bir göz attığımızda, şunları görürüz:

Amerika ve Birleşmiş Milletler: BM Libya Özel Temsilcisi Vekili ABD'li diplomat, bu siyasi çözüm sürecini belirlediği ve doğrudan deruhte ettiği göz önüne alındığında, Amerika ve BM bu süreci kesinlikle destekliyor. BM'nin Libya özel görevlisi ABD'li diplomat Stephanie Williams, yeni liderler seçiminden sonra başarısını kutladı. Williams, "*Bu tarihi ana tanıklık etmekten büyük mutluluk duyuyorum.*" dedi. Libya taraflarına da "*Bu, seçilmiş yürütmenin yerine getirmesi gereken resmi bir taahhüttür*" ifadelerini kullandı. [05.02.2021 El Arabiya] Williams'ın eylemi, resmidir, taraflar için bağlayıcıdır, dayatılmıştır, ihlal etme hakları yoktur. Aksi takdirde çözümler dayatan, muhalifleri tehdit eden Amerikan küstahlık ve kibirliliğiyle karşılaşacak ve daha önce yaptırım tehdidinde bulunan ABD'nin yaptırımlarına maruz kalacaklardır. ABD'nin Libya Büyükelçisi Richard Norland, Libya Başkanlık Konseyi Başkanı Muhammed El-Menfi ile yaptığı telefon görüşmesinde, "*Konsey ve hükümete ABD desteğini*" vurguladı. Libya diyalogundaki tüm katılımcıları ve Libya liderlerini kutladı. Ve "*Washington'dan olumlu açıklamaların geldiğini*" söyledi. [12.02.2021 alwasat.ly]

Türkiye'nin pozisyonu: "Türkiye Cumhurbaşkanı Erdoğan, Devlet Başkanlığı Konseyi Başkanı Muhammed El Menfi ve Ulusal Birlik Hükümeti Başkanı Abdülhamid El Dibeybe ile ayrı ayrı telefonda görüştü. Erdoğan "*Libya'da kalıcı çözüm umutlarının yeniden yeşerdiğini*" ifade etti. [20.03.2021 El Cezire] Daha sonra Muhammed El Menfi, 26 Mart 2021'de Türkiye'yi ziyaret etti. "El Menfi, Erdoğan ile yaptığı görüşmede, bu yıl 24 Aralık'ta seçimlerle sona erecek olan Libya'daki geçiş aşamasının gerekliliklerine uyulması gerektiği çağrısında bulundu. [27.3.2021 El Arabiya] Sonra görünüşe göre Türkiye'den Suriyeli savaşçıların Libya'dan geri çekilmesini talep etti. "Kaynaklar Suriye İnsan Hakları Gözlemevi'ne belirttiğine göre "*Libya'da bulunan Ankara yanlısı Suriyeli savaşçılara, Türk hükümetinin direktifiyle Suriye'ye dönmek için hazırlıklara başlamaları* söylendi." [20.03.2021 www.independentarabia.com] Bütün bunlar, Türkiye'nin BM Libya Özel Temsilcisi Vekili Williams liderliğindeki siyasi çözüm sürecinden büyük memnuniyet duyduğunu gösteriyor.

Medya kaynakları, Abdülhamid El Dibeybe'nin Cenevre'de Libya hükümeti başbakanı olarak seçildikten hemen sonra Türkiye'ye gittiğini bildirdi. Bu ve Türkiye Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın Danışmanı Yasin Aktay'ın açıklamaları bunu doğruluyor. Aktay, Türk devleti ile Fayez El Serrac başkanlığındaki eski Libya Ulusal Mutabakat Hükümeti arasında anlaşma imzalandığını söyledi. Aktay, Libya'da Türk askerinin varlığının yeni bir geçici hükümetin seçilmesiyle de değişmeyeceğini ifade etti. "*Yeni hükümet anlaşmaya ve Türk devletinin Libya'dan çıkmasına karşı çıkmıyor. Bu da Türk devletinin ülkedeki rolüne yardımcı oluyor*" ifadelerini kullandı." 08 Şubat 2021'de Fransız Le Monde gazetesine göre "*Yeni başbakanın iş çıkarları, onu Türkiye'ye çok yaklaştırıyor, o Libya pazarına ilgi duyan resmi Türk devlet kurumlarının Libya'daki temsilcisidir...*"

Mısır'ın pozisyonu: Mısır Cumhurbaşkanı El Sisi, perşembe günü başkent Kahire'de yeni Devlet Başkanlığı Konseyi Başkanı Muhammed El Menfi ile bir araya geldi. [25.03.2021 Skynews Arapça] Bu, Mısır'ın Libya'daki bu siyasi sürece verdiği desteğin net göstergesidir. Mısır'ın Libya krizi tutumu, BM Özel Temsilcisi ABD'li diplomat Williams'ın kaydettiği ilerlemeye de yansdı. Belki de iki ülkenin "Türkiye ve Mısır" eşzamanlı U dönüşü, aynı kaynaktan su içtiklerinin net bir göstergesi olabilir. Libya'nın yeni liderleri, rollerini ABD politikasına göre oynayan ve Libya sahasının iki bölgesel aktörü olan Mısır ve Türkiye'ye bir ziyaret gerçekleştirdiler. Mısır Cumhurbaşkanı El Sisi, 18 Şubat 2021'de yeni Libya hükümeti Başbakanı Abdülhamid El Dibeybe'yi ağırladı. "El Sisi, Birleşmiş Milletler (BM) öncülüğünde Libya Siyasi Diyalog Forumu (LSDF) üyelerinin güvenini kazanması nedeniyle tebrik etti. El Sisi, Mısır'ın Libya'da barış ve istikrarın olması için destek vermeye devam edeceğini söyledi. Yürütme düzeyinde karşılıklı ziyaretler gerçekleşmesi ve tüm sektörlerde istişarelerde bulunulması konusunda mutabakat sağlandı. El Dibeybe ise, "Geçtiğimiz dönemde Libya krizini çözmek için Mısır'ın çabasını övdü. El Dibeybe, Mısır ve Libya arasındaki ilişkilerin güçlendirilmesi için Mısır ile kapsamlı bir ortaklık kurmayı beklediklerini doğruladı." [18.02.2021 El Hurra]

El Mağrip üçlüsünün "Fas, Cezayir ve Tunus" pozisyonu, bunlar, Libya'da aktif bölgesel devletlerdir, Libya'daki yeni yürütme otoritesine desteklerini açıkladılar. Fas Kralı yeni Başkanlık Konseyi Başkanına destek telgrafı gönderdi. "Libya'nın geçiş dönemini başarılı bir şekilde tamamlaması yolunda karşılaştığı güçlükleri aşması için ülkesinin tüm çabasıyla destek olduğunu ifade etti. Fas Kralı gönderdiği telgrafta, Konsey Başkanı El Menfi'yi Libya'daki bu önemli geçiş aşamasında ülkesine ettiği hizmetten ötürü kutladı. [31.03.2021 Anadolu Ajansı] Tunus Dışişleri Bakanı Osman El Cerendi, Cezayirli mevkidaşı Sabri Bukadum ile 1 Nisan 2021'de Tunus'ta bir araya geldi. Toplantıda Libya başta olmak üzere bölgesel ve uluslararası konular ele alındı. Aralık ayında yapılacak seçimlerin ve siyasi sürecin başarılı olması için Libya'daki yeni yönetimin desteklenmesinin önemli olduğu kaydedildi. [02.04. 2021 Anadolu Ajansı] Cezayir Dışişleri Bakanı, ülkesinin "Libya topraklarında herhangi bir yabancı gücün varlığına" karşı olduğunu yeniledi. Yazılı basın açıklamasında Cezayir Dışişleri Bakanı, "Libya'da güvenlik kurumlarının birleştirilmesi yoluyla güvenliği sağlamanın önemini vurguladı." [20.03.2021 www.independentarabia.com]

Başta İngiltere olmak üzere Avrupalılar namına Libya arenasında aktif bu üç ülke, Amerika adına çalışan ülkeler gibi Amerika'nın Libya'da oluşturduğu yürütme otoritesini tanımak zorunda kaldı ve bu geçiş sürecinde Avrupa ajanlarını destekleme faaliyeti için kendilerine bir fırsat sundular. Çünkü Amerika'nın Libya'daki başarısı ve yoğunlaşması, Kuzey Afrika'da genişlemek, bu ülkelere ulaşmak, dolayısıyla Avrupa, özellikle de İngiltere ajanlarını tehdit etmek anlamına geliyor. Amerika, on yıllardır ilk kez bir Kuzey Afrika ülkesine girmiş oluyor...

Avrupa ülkelerinin pozisyonu: Avrupa ülkelerinin hiçbiri, Libya'daki yeni yürütme otoritesine karşı olumsuz tutum göstermedi. Pozisyonları şu şekildedir:

1- Avrupa Birliği Konseyi Başkanı Charles Michel, Trablus'u ziyaret etti. 4 Nisan 2021'de El Menfi ve El Dibeybe ile görüştü. Michel, sosyal medyada Libya'daki temasları hakkında yaptığı paylaşımında, Trablus'a umut ve zorlukların bulunduğu bir dönemde gittiğini belirterek "AB, Libya halkı ve yeni yönetiminin yanındadır. Birlik içinde, egemen ve müreffeh bir Libya'ya desteğimizi arttırmaya hazırız." ifadesini kullandı. Michel, Ulusal Birlik Hükümeti'nin göreve başlamasından sonra Libya'yı ziyaret eden ilk Avrupalı liderdir. Bir AB yetkilisi, Michel'in Libya'daki geçiş sürecinde hükümeti ve Libya halkını nasıl destekleyebileceği konusunda somut birtakım öneriler sunduğunu aktardı. Libya'da istikrar, birlik ve egemenliğin sağlanması ve sürdürülmesinde bir ön koşul olduğunu dile getiren AB yetkilisi, bunun yabancı savaşçıların ve askerlerin ülkeden ayrılması olduğunu savundu. Michel'in ekonomik toparlanma, yönetim, hizmetler, istikrar ve güvenlik, hukukun üstünlüğü, insan hakları cinsiyet eşitliği ve göç gibi konularda ortak çalışmalarını arttırmaya hazır oldukları mesajını verdiğini kaydetti." [04.04. 2021 Anadolu Ajansı] Avrupa Birliği (AB) Dış İlişkiler ve Güvenlik Politikası Yüksek Temsilcisi Josep Borrell, düzenlediği basın toplantısında, "İrini Operasyonu'nun pandemi gibi zorluklara rağmen somut sonuçlar elde ederek başarıya ulaştığını söylemekten gurur duyuyorum." dedi. Libyalıların en sonunda barış ve istikrar yoluna devam etme kararı aldığını belirten Borrell, yabancı paralı askerlerin

de bu ülkeden çıkması gerektiğini ancak "ne yazık ki bunun hemen yarın gerçekleşmeyeceğini" söyledi. Birkaç gün önce Avrupa Birliği (AB), Akdeniz'de Libya'ya yönelik silah ambargosunu denetlemek için hayata geçirdiği tartışmalı İrini Operasyonu'nun yetki süresini 31 Mart 2023'e kadar uzattı." [20.03.2021 www.independentarabia.com]

2- "Fransa, Almanya ve İtalya Dışişleri Bakanları, Libya'nın yeni hükümetiyle diyalog kurmak amacıyla perşembe günü başkent Trablus'a geldi. Almanya Dışişleri Bakanı Heiko Maas, "Son bir yılda Libya'nın dış politikasında ilerleme kaydedildi. Libya halkının iradesiyle ateşkes ve gerçek bir barışa varılabilecek. Ülkedeki yabancı kuvvetlerin ve milislerin çekilmesi, yaklaşan seçimlere hazırlık için ön koşuldur. Gerçekleştirdiğimiz bu ziyaretle Libya hükümetine yanın da durduğumuzu gösteriyoruz" dedi ve Avrupa Birliği'nin (AB) Libya'ya silah ambargosunu izlemeye devam edeceğini kaydetti. [25.03.2021 El Cezire]

İngiltere'nin yoksun olduğu bu Avrupa pozisyonlarında, Avrupa'nın, bu Amerikan çözümüne Libya'dan yabancı güçlerin özellikle Türk ve Rus milislerinin çıkması koşuluyla onay verdiği açıkça görülüyor. Özellikle Avrupa, Libya'daki Türk ve Rus güçlerinin politikasında yol açtığı karmaşıklığın ve bunun sonucunda ortaya çıkan komplikasyonların farkında. İrini misyonu, Libya'nın içini ve dışını izliyor.

İngiliz pozisyonuna gelince, keşmekeşlik ve aynı zamanda sinsilik iç içe girmiştir.

1- "İngiltere Başbakanı Boris Johnson, cuma günü Libya Başbakanı Abdülhamid El Dibeybe ile telefonda görüştü. Anadolu Ajansı'na göre Johnson görüşmede, El Dibeybe'yi yeni görevi dolayısıyla tebrik ederken, İngiltere'nin Libya'daki siyasi sürece verdiği desteği yineledi. Johnson ve El Dibeybe, yakın teması sürdürmeyi kararlaştırdı. Geçici hükümet ise bu yılsonu ulusal seçimlere hazırlanıyor." [12.03.2021 Middle East online] Bunun, El Dibeybe'nin seçilmesinden bir haftadan fazla bir süre sonra gerçekleşmesi, İngilizlerin şaşkınlığını gösteriyor.

2- Ürdün'ün BM Güvenlik Konseyi'ne sunduğu Libya'ya silah ambargosunun kaldırılması önerisiyle ilgili olarak, "İngiltere Dışişleri Bakanı Philip Hammond Madrid ziyareti sırasında şunları söyledi: "Sorun şu ki, Libya'da etkili ve topraklarını kontrol eden bir hükümet yok. Uluslararası toplumun etkili bir şekilde destekleyebileceği bir Libya ordusu yok. İlk şart, Ulusal Birlik Hükümeti'nin kurulması olmalıdır... Sonra uluslararası toplum, bu Ulusal Birlik Hükümeti etrafında ivedilikle toplanmalı ve İslamcı terörizmle başa çıkmak için gerekli araçlara sahip olduğu güvencesi vermelidir." [20.02.2015 Skynews Arapça] Sözlerinden açıkça anlaşılıyor ki, İngiltere, Başkanlık Konseyi Başkanı ve Ulusal Birlik Hükümeti Başbakanının seçilmesiyle sonuçlanan Amerikan planlamalarının bir parçası değildi... Bu ise başka bir kafa karışıklığıdır!

3- Şu an için Libya'da Amerika'yı aşamama çaresizlik duygusundan sonra Amerika'nın peşine takılması. Bu yüzden İngiltere, Amerika önderliğindeki ve uygulamak için acele ettiği siyasi süreç yanlısı büyük bir akımın tam ortasında duruyor. "ABD Büyükelçisi Richard Norland "Twitter" hesabından yaptığı paylaşımda, "Temsilciler Meclisi'nin yeni geçici hükümete güvenoyu verme oylamasını gerçekleştirmesinin "hükümetin bir an önce görevine başlaması için acil bir gereklilik haline geldiğini" dile getirdi. Norland, "elektrik sektörü ve diğer temel alanlardaki reformların finanse edilmesi için Libyalı liderlerin acilen alması gereken tedbirlerin bulunduğunu" ifade etti." [07.03.2021 Şarku'l Avsat] Aynı gazeteye göre, bu akımın ortasındaki İngiliz Büyükelçisi, Amerikan açıklaması doğrultusunda bir Tweet atmak zorunda kaldı. "İngiltere'nin Libya Büyükelçisi Nicholas Hopton, Twitter hesabından önceki gün paylaştığı mesajda, El Dibeybe hükümetine güvenoyu verme oturumunun düzenlenmesini istedi. Hopton, mesajında, Libya Siyasi Diyalog Forumu'nun Cenevre'de düzenlediği toplantıdan çıkan sonuçlara uygun olarak ve daha iyi bir gelecek yolunda Libya'nın desteklenmesi için Temsilciler Meclisi'nin yakın zamanda güvenoyu oturumunu gerçekleştirmesinin önemli olduğunu belirtti."

4- Bütün bunlardan açığa çıkıyor ki, İngiltere, Amerikan diplomasisi ve BM Özel Temsilcisi Williams'ın kaydettiği ilerleme karşısında büyük bir mahcubiyet içerisinde ve akıntıyla hareket etmekten başka seçeneği yoktur. Onun için Trablus'taki yandaşlarına iktidarı El Dibeybe hükümetine devretmeleri talimatı verdi. Bu, Libya'da İngiltere için siyasi bir yenilgi anlamına geliyor. Ne İngiltere ne de yandaşları gerek Fas'taki Bouznika müzakereleri gerekse oylamayı baltalama yoluyla bu yenilgiye çare bulamadılar. BM Özel Temsilcisi Stephanie Williams'ın "yozlaşmış siyasi para" dediği şey de bu olsa gerek. Williams, "Diyalog katılımcılarına fon sağlamaya çalışanlar, obstrüksiyoncu olarak tanımlanacaktır. Ayrıca, rüşvet ve oyların satın alımı bilgileri ile ilgili olarak soruşturma açılacak. Yozlaşmış siyasi paranın müdahalesiyle ilgili davranış kuralları var..." dedi. [17.11.2020 Şarku'1 Avsat] Bu yozlaşmış para şüpheleri, BAE'nin rolünü ve Libya Diyalog Forumu üyelerinin seçimini etkileme girişimlerini gösteriyor. [16.11.2020 El Cezire]

Üçüncüsü: Amerika'nın, Libya halısını İngiltere'nin ayağını altından çekmekte nasıl başarılı olduğuna gelince, bu ancak aşağıdaki gerçeklere göre anlaşılabilir:

1- Libya içindeki etki: 2011'de İngiliz ajanı Kaddafi'nin devrilmesiyle birlikte Amerika önündeki engeller kırıldı ve Amerika'nın Libya'da nüfuzu oldu. Ve bu etki giderek büyüdü. ABD ajanı Hafter'in Libya'nın doğusunu ele geçirmesi, ABD'nin Libya'nın yarısına sahip olduğunun bir göstergesiydi. Ardından Trump yönetimindeki Ulusal Güvenlik Danışmanı John Bolton, Hafter'in 2019'deki Trablus saldırısına izin verdi. Trump da telefonla Hafter'i arayarak desteğini açıkladı. Amerika, Hafter'in Trablus saldırısını durdurmak için bu tarihte İngiltere'nin BM Güvenlik Konseyi'ne sunduğu karar tasarısını veto etti. Ancak bu saldırı fiyaskoya uğradı ve Hafter Trablus'tan def edildi. Türkiye olmasaydı, Trablus neredeyse düşecekti. Türkiye, El Serrac başkanlığındaki Trablus hükümetine desteğini açıkladı. Hafter'in stratejik kaleleri olan ve El Serrac hükümetinin eline geçmesi durumunda Hafter'in de düşeceği Sirte ve El Cufra saldırısına desteğini askıya aldı. Türkiye, El Serrac'dan saldırıyı durdurmasını ve müzakereye oturmasını istedi...

Amerika, El Serrac hükümetini iki seçenek arasında bırakmak istedi: Birincisi, Türk desteğine bağımlı hale gelmesi. El Serrac hükümeti, böylece Erdoğan'ın kollarına atılacak, Türkiye de üzerindeki Avrupa kısıtlamalarını gevşetecekti. İkincisi, Türkiye'nin, Trablus ve Misrata'da otoritenin bel kemiğini oluşturan "ılımlı İslamcı" gruplara nüfuz etmesi ve bu gruplar hakkında Suriye senaryosunu işletmesi. Dolayısıyla bu milislerin direktifiyle hareket eden uyduları haline getirilmesi, El Serrac hükümetinin güç omurgasındaki sınırların öldürülmesine yol açacak, böylece İngiltere'nin bu sınırlardan, özellikle de kalpleri Erdoğan tutkusuyula yanıp tutuşan bu gruplardan faydalanmasını engelleyecekti! Bu iki hususun, tamamen olmasa da kabul edilebilir bir şekilde Amerika lehine gerçekleştiği görünüyor. BM Özel Temsilcisi Vekili Williams'ın belediye başkanları, gençlik ve askeri kurumlar ile iletişim kolaylığı bunu gösteriyor. Bu konuda Amerika güdümündeki Libya'nın doğusu ile o günlere kadar İngiltere güdümündeki batısı arasında hiçbir fark yok. Yani, ABD'nin siyasi sürecin liderliğini ele alma çabaları, daha az engelle karşılaştı. Çünkü Türkiye, Libya'nın batısında ziyadesiyle ortamı hazırlıyordu. Sonuçta Libya'daki ABD etkisi, Batıya sızma pahasına artarken, İngiltere ve Avrupa etkisi batı bölgesinde bile küçülüyordu.

Şimdi Amerika'nın, yeni Başkanlık Konseyi ve yeni hükümetten yeni bir liderlik güruhu çıkarma arzusu gerçekleşti. Bu nedenle Amerika'nın, Hafter'e daha az bağımlı hale gelmesi uzak ihtimal değildir. Tabii emrini uygulamak için gerektiğinde politikacılara bir baskı aparatı olarak kullanması müstesnadır. Siyasi başarısı devam ederse belki de işi bitebilir. Özellikle yeni geçici hükümette Hafter'e herhangi bir görev tevdi edilmemiştir. Savunma Bakanı veya Genelkurmay Başkanı olmayı arzuluyordu. Ancak yeni başbakan, Savunma Bakanının pozisyonunu, Başkanlık Konseyi de Yüksek Ordu Komutanının pozisyonunu korudu.

2- Amerika'da yönetim değişikliği: Biden yönetiminin gelişi ve Trump yönetiminin yenilgisi, Amerika tarafından İngiltere'nin ayağının altından Libya halısının çekilmesinin hızlandırılması konusunda muazzam bir etkiye sahip oldu. Her ne kadar Biden yönetimi, Trump yönetiminin Libya'da ettikleri ürünlerin meyvesini toplamış olsa da Amerika'daki yönetim değişikliği, Libya

dönüşümlerinin hızlandırılmasında belirleyici oldu. Çünkü Biden'ın Washington'da göreve başlamasından yaklaşık iki hafta sonra Libya Diyalog Forumu, Başkanlık Konseyi başkanlarını ve Ulusal Birlik Hükümeti'ni seçti. Göreve geldikten yaklaşık iki ay sonra da Libya hükümeti kuruldu. ABD yönetimindeki değişimin etkisi şu şekildedir:

A- Müttefiklere geri dönüş, Çin ve Rusya'ya karşı seferber edilmeleri:

Biden yönetimi, Trump yönetimiyle yaşanan gerginlik sonrası Avrupalı müttefiklerine geri döndüğünü duyurdu. "Başkan Yardımcısı Kamala Harris'in eşlik ettiği Biden, Dışişleri Bakanlığında yaptığı kısa konuşmada "Amerika geri döndü, diplomasi geri döndü" dedi. [04.02.2021 sputniknews] Biden'ın "Amerika geri döndü" sloganı, Trump'ın "önce Amerika" sloganının yerini aldı. ABD Dışişleri Bakanı, Brüksel'de de aynı sloganı tekrarladı. Blinken, "Sizin de bildiğiniz gibi tek bir ana hedefle burada bulunmak istedik. Bu, gerçek müttefiklerimize, NATO'ya, ittifaklarımıza ve Avrupa Birliği ile olan ortaklığımıza olan bağlılığımızı yeniden teyit etmektir... Hepsi Amerika'nın ittifaklarına ve ortaklıklarına olan bağlılığı açısından geri döndüğünü göstermek içindi." diye konuştu." [26.03.2021 arabic.euronews.com] Amerika, Çin ve Rusya'ya karşı seferber etmek için Avrupalı müttefiklerine geri döndü. Bunun Libya krizine önemli bir yansıması olacak. Libya krizine Amerikan siyasi çözümü, Çin ve Rusya'ya karşı kendi tarafına çekme gibi daha büyük bir hedef karşılığında Avrupalıların bazı etkisinin Libya'da kalmasını sağlayacaktır. Amerika tarafından yapılan açıklamalar bunu dile getiriyor. "ABD Dışişleri Bakanı Anthony Blinken, Brüksel'deki NATO Dışişleri Bakanları toplantısında salı günü İtalyan mevkidaşı Luigi Di Maio ile görüştü. Görüşmede Çin, Afganistan ve Libya konuları ele alındı. Görüşmenin sonunda ABD Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü Ned Price yaptığı yazılı açıklamada, "Ayrıca, Çin'den gelen zorluklar, NATO İttifakının Afganistan'daki geleceği ve Libya'daki siyasi reformu en iyi nasıl destekleyecekleri konusunda görüşlerini paylaştılar. Bakanlar, ABD ve İtalya'nın ortak küresel sorunları çözmek için birlikte çalışmaya devam edecekleri konusunda anlaşılabilir ve daha güçlü ABD-AB iş birliğine desteklerini dile getirdiler." ifadeleri yer aldı. [23.03.2021 ART]

Bütün bunlarla, Amerika'daki yönetim değişikliğinin, Amerika lehine Libya'daki siyasi dönüşümün hızlandırılmasında belirleyici bir neden olduğu netleşiyor...

B- Brexit'ten sonra İngiltere-Avrupa ilişkilerinin kötüleşmesi: İngiltere'nin Avrupa Birliği'nden anlaşma ile ayrılması için yapılan çetin müzakereler, İngiltere ile Avrupa ülkeleri arasında anlaşmazlık yaşanmasının sebebi oldu. Bu müzakereler sırasında İngiliz egoizmi densiz bir şekilde kendini gösterdi, para cezası ve cezaya daha yakın bir Avrupa dik kafalılığı üretti. Aralarındaki sürtüşme, Brexit sonrası ilişkilerin en belirgin özelliği haline geldi. İngiltere'nin Doğu Akdeniz'de Fransa ve Avrupa'ya meydan okuyan Türkiye'yi pohpohlaması, bu sürtüşmenin tezahürüdür. Avrupa ile İngiliz "AstraZeneca" Koronavirüs aşısı krizinde bu sürtüşme daha çok belirgindi.

Söz konusu sürtüşme, İngiltere-AB ülkeleri ilişkilerini kriz ve spazma yakın bir hale taşıdı. Bu nedenle Ulusal Birlik Hükümeti'nin kurulmasından sonra Fransa ve Almanya Dışişleri Bakanları, Brexit öncesi Avrupa'nın uluslararası diplomasisinde olduğu gibi, İngiliz Dışişleri Bakanından ziyade İtalyan Dışişleri Bakanı eşliğinde Libya'ya bir ziyaret gerçekleştirdi. Bu, İngiltere'nin AB ülkeleri ile ilişkisinin kötüleşmesinin, İngiltere'yi Libya'daki çözüm trafiğinde Amerika ile birlikte hareket etmeye sevk ettiği anlamına geliyor. Dolayısıyla Avrupa-İngiltere koordinasyonu gerçekleşmedi. Avrupa, Libya'da ABD hareketliliği karşısında bir set oluşturmak için İngiltere'nin yanında durmadı. Sonuçta bu, İngiltere'nin büyük Amerikan akımı karşısında yalnız kalmasına yol açtı. Böylece İngiltere Amerikan dalgası karşısında iki büküm oldu ve ajanlarından Trablus'ta iktidarı devretmelerini istedi.

Dördüncüsü: Buradan, Amerika'nın, Avrupalılar ile Afrika'nın en zengin petrol ülkesi olan İslam ülkesi üzerindeki çatışmada şimdiki turu kazandığı görülüyor. Yatırımlar yapmak ve zenginliklerini yağmalamak için salyasını akıtıyor. Nisan 2019'da Trablus'u ele geçirme girişiminde iktidarı ele geçirmesi durumunda petrol akışını güvence altına alacağı umuduyla Hafter'e desteğini açıklamıştı.

Nitekim eski Başkanı Trump, 19 Nisan 2019'da Hafter ile yaptığı telefon görüşmesinde "Hafter'in terörizmle mücadele ile petrol kaynaklarını güvence altına alma konusundaki "temel" rolünü övdü." [19.04.2019 Deutsche Welle] Sonra Başkanlık Konseyi ve Başbakanı kontrol edene dek adımlarını sürdürdü... Bununla birlikte, ABD-Avrupa çatışması öngörülebilir gelecekte kesintisiz devam edecektir. Zira İngiltere, Libya'da kadim siyasi ortama sahiptir. Fransa ve İtalya gibi diğer Avrupa ülkelerinin, yatırım şirketleri aracılığıyla bazı çıkarları ve varlıkları var...

Bu İslam ülkesinin, diğer İslam ülkeleri gibi, nüfuzu genişletmek ve zenginlikleri yağmalamak için sömürgeciler arasında çatışma sahasına dönüşmesi acı verici! Hem de Müslüman ülkelerdeki yöneticilerin bu ya da şu sömürgeciyle bağlantılı oldukları ve zelil bağlantıdan kurtulmayı düşünmedikleri bir zamanda! Ümmetin özellikle de ümmetin samimi çocuklarının görevi, siyasi çalışmaya önderlik etmeleridir. Bu yöneticileri değiştirmek, sponsorları yabancı ülkeleri devirmek, Allah'ın Şeriatını uygulayan, âleme taşıyan, serveti halkına geri veren, yoksul ve muhtaç kalmayana dek ümmetin çocuklarına dağıtan bir devlet kurmak için ellerinden geleni yapmalarıdır... Kuşkusuz o devlet, Nübüvvet metodu üzere Raşidi Hilafettir. Hilafet, Allah *Subhânehü ve Teâlâ*'nın vaadidir:

“Allah, içinizden, iman edip de Salih ameller işleyenlere, kendilerinden öncekileri egemen kıldığı gibi onları da yeryüzünde mutlaka egemen kılacağına dair vaatte bulunmuştur.” [Nur 55] Yaşadığımız ceberut saltanattan sonra Rasûlullah *Sallallahu Aleyhi ve Sellem*'in müjdesidir:

“Daha sonra ceberut bir saltanat olacaktır. O da Allah'ın dilediği kadar devam edecektir. Ardından Allah dilediği zaman onu ortadan kaldıracaktır. Sonra, nübüvvet metodu üzere Hilafet olacaktır. Sonra da sustu” [Ahmed]

H.25 Şaban 1442
M.07 Nisan 2021